

UZASADNIENIE

Decyzją (...) z dnia 31 grudnia 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił K. M. (1), prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu (...) synu – K. M. (2). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że syn K. M. (2) nie przyczynił się do utrzymania wnioskodawczynie, zaś jego śmierć wpłynęła na obniżenie standardu życia. Jak bowiem wynika z oświadczenia, przedłożonego przez K. M. (1) wraz z wnioskiem o rentę, zmarły K. M. (2) zamieszkiwał razem z wnioskodawczynią i jej mężem, opłacał energię elektryczną, leczenie wnioskodawczynie oraz pokrywał koszty bieżących napraw. Ustalono nadto, iż wnioskodawczynie jest zamężna, a mąż pozostaje w stosunku zatrudnienia. Konkludując Zakład wskazał, że wobec nie spełnienia ustawowych przesłanek, odmówiono przyznania renty rodzinnej po zmarłym K. M. (2).

/decyzja - k. 26 akt ZUS/

W odwołaniu z dnia 28 stycznia 2015 roku K. M. (1) wskazała, że nie zgadza się z zaskarżoną decyzją, uznając ją za krzywdzącą. Argumentowała, że syn mając duże dochody, w sposób znaczny, przyczynił się do utrzymania rodziny, w szczególności zaś wnioskodawczynie – osoby bezrobotnej bez prawa do zasiłku, o ustalonym stopniu niepełnosprawności. Ponadto K. M. (1) podkreśliła, że przy dochodach jej męża, S. M., obecnie żyją bardzo oszczędnie i skromnie, zaś renta rodzinna po zmarłym synu byłaby dużym wsparciem – jako pomocna w leczeniu i utrzymaniu stanu zdrowia na obecnym poziomie.

/odwołanie - k. 2-3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jej oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 9-10/

Wyrokiem z dnia 11 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie K. M. (1) od decyzji z dnia 31 grudnia 2014 roku.

/wyrok k.16/

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie III AUa 1298/15, Sąd Apelacyjny w Łodzi na skutek złożonej przez wnioskodawczynię, apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 11 maja 2015 roku, uchylił zaskarżony wyrok oraz przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy, przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, powinien dokonać kompleksowych ustaleń faktycznych, celem wydania prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie.

/wyrok k.74 oraz uzasadnienie k.78 – 80 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie K. M. (1) urodziła się (...), w dniu 26 listopada 2014 r. złożyła wniosek o ustalenie renty rodzinnej po zmarłym synu - K. M. (2). Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

/wniosek k.1-9 akt ZUS, decyzja - k. 20 akt ZUS/

K. M. (2) urodził się (...), **a zmarł w dniu 29 marca 2014 r.**

/skrócony akt zgonu – k. 10 akt ZUS/

K. M. (1) jest matką zmarłego K. M. (2).

Od dnia 1 września 2009 r. ,wnioskodawczyni nie pozostaje w zatrudnieniu.

/okoliczności bezsporne/

K. M. (2) legitymował się wykształceniem wyższym , a do dnia swojej śmierci, był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy (od dnia 4 maja 2010 r.) w firmie (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.. W poszczególnych latach zatrudnienia ww. firmie wynagrodzenie K. M. (2) kształtowało się następująco:

- za 2010 r. – 26 508,00 zł.

- za 2011 r. – 45 340,00 zł (w tym wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy – świadczenia z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia – przychodu w wysokości 381,00 zł).

- za 2012 r. – 47 392,80 zł.

- za 2013 r. – 52 770,18 zł (w tym wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy – świadczenia z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia – przychodu w wysokości 3 653,30 zł).

- za 2014 r. – 8 350,98 zł (w tym wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy – świadczenia z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia – przychodu w wysokości 8 350,98 zł).

/zaświadczenie k. 20 oraz zaświadczenie k.21 plik II akt ZUS/

W chwili śmierci K. M. (2) spełniał warunki do uzyskania świadczenia w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy.

/okoliczność bezsporna/

Miesięczne wynagrodzenie K. M. (2) z tytułu zatrudnienia w ww. firmie kształtowało się na poziomie 3 500,00 zł brutto. K. M. (2) zamieszkiwał wspólnie z matką w domu, należącym do jego ojca S. M. (wspólnie z matką zajmował piętro , podczas gdy ojciec wraz z dziadkiem zajmowali parter). K. M. (2) przekazywał swojej matce kwotę 700,00 zł miesięcznie , a środki te K. M. (1) przeznaczała na swoje bieżące utrzymanie. K. M. (2) udzielał pomocy także swojemu ojcu , a ponadto ponosił koszty związane z remontem domu oraz opłacał rachunki wynikające z eksploatacji budynku (m.in. za energię czy też gaz). Pomimo istnienia między K. M. (1) , a S. M. ustawowej wspólności małżeńskiej, wnioskodawczyni nie posiadała innych środków utrzymania (S. M. z tytułu zatrudnienia otrzymuje wynagrodzenie w wysokości około 2 000,00 zł oraz prowadzi wspólne gospodarstwo domowe wraz ze swoim ojcem). Mieszkanie zajmowane przez K. M. (1) posiada oddzielny licznik elektryczny. Wynikające z eksploatacji budynku opłaty za wodę , ścieki oraz śmieci pokrywa S. M.. Po śmierci syna K. M. (1) korzysta z pomocy udzielanej jej przez cioteczną siostrę (W. B. przekazuje K. M. (1) miesięczną kwotę w wysokości 500,00 zł , a ze środków tych wnioskodawczyni pokrywa koszty: telefonu – około 15 zł , energii elektrycznej oraz jedzenia – łącznie około 80 zł , leków – około 80 zł oraz środków higieny – około 50 zł.

/zeznania świadka W. B. min.00:28:59 – 00:43:00 oraz zeznania wnioskodawczyni min.00:44:56 – 00:45:26 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:59 – 00:27:33 protokołu rozprawy z dnia 10 października 2016 r. , płyta CD k.147 , dokumentacja k.112 – 144/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zgromadzonych dokumentów w aktach sprawy , a także w oparciu o zeznania świadka oraz wnioskodawczyni. Wskazać należy , że zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości co do charakteru oraz sposobu udzielanej wnioskodawczyni pomocy przez jej zmarłego syna.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2016 r. poz.887)renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Krąg osób uprawnionych do renty rodzinnej zawiera art. 67 ust. 1 ww. ustawy który stanowi, iż do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71:

- 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
- 2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) małżonek (wdowa i wdowiec);
- 4) rodzice.

Na podstawie art. 71 ust. 1 rodzice mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) ubezpieczony (emeryt lub rencista) bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania;
- 2) spełniają odpowiednio warunki określone dla wdowy i wdowca w art. 70 ust. 1 i 2 oraz, co do wieku, również w art. 70 ust. 5.

W niniejszej sprawie wobec kwestii ,iż w chwili śmierci syna wnioskodawczyni miała ukończone 50 lat , a także faktu , iż w chwili śmierci K. M. (2) spełniał warunki do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznanie K. M. (1) prawa do renty rodzinnej było uzależnione od tego, czy wnioskodawczyni spełnia przesłankę określoną w przepisie art. 71 pkt 1 ww. ustawy, tj. czy syn bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do jej utrzymania.

Wskazać należy, iż dla spełnienia przesłanki „przyczyniania się do utrzymania” wystarczające jest wykazanie choćby częściowego pozostawania na utrzymaniu zmarłego. W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości ,iż syn wnioskodawczyni do chwili swojej śmierci pozostawał we wspólnym gospodarstwie domowym z matką i przekazywał jej regularnie stałą kwotę pieniężną , która służyła zaspokajaniu jej bieżących potrzeb. Co jednak istotne, wnioskodawczyni w chwili śmierci syna, była osobą długotrwale bezrobotną [od 1.09.2009r.] , a środki pieniężne jakie przekazywał jej K. M. (2), **były jej jedynym źródłem utrzymania**. Ponadto wnioskodawczyni ,pomimo formalnego istnienia wspólności małżeńskiej między nią , a jej mężem, S. M. , nie mogła liczyć na jego wsparcie , gdyż nie prowadzili oni (i nadal nie prowadzą) wspólnego gospodarstwa domowego. Ponadto, po śmierci syna K. M. (1) mogła liczyć jedynie na wsparcie swojej ciotecznej siostry , która przekazywała jej stałą kwotę pieniężną w wysokości 500 zł z przeznaczeniem na pokrycie bieżących kosztów utrzymania (w tym kosztów energii oraz leków). W ocenie Sądu, nie ulegało zatem wątpliwości ,że śmierć K. M. (2) była dla K. M. (1) , oprócz cierpienia psychicznego , przede wszystkim równoznaczna z utratą żywiciela.

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić , że podziela także stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 czerwca 2013 roku w sprawie o sygn. akt I UK 18/13 (OSNP rok 2014, nr 3, poz. 46) zgodnie z którym podstawowym warunkiem nabycia prawa do każdej renty rodzinnej była i jest przede wszystkim tzw. „utrata żywiciela”, którego śmierć - bez ustalenia prawa do renty rodzinnej - groziłaby członkowi rodziny, „utrzymywanemu” przez tego głównego żywiciela (do dnia jego śmierci), utratą podstawowych źródeł utrzymania i niedostatkiem, tj. brakiem niezbędnych środków na zaspokojenie jego podstawowych potrzeb życiowych, które zaspakaja („przejmuje”) renta rodzinna z ubezpieczenia społecznego zmarłego żywiciela. Wymagane ustawowo przyczynianie się przed śmiercią do utrzymywania rodziców nie stanowi przesłanki i nie uzasadnia nabycia prawa do renty rodzinnej po

zmarłym dziecku (synu) na podstawie art. 71 ustawy o emeryturach i rentach, jeżeli nie polegało na obiektywnej konieczności utrzymywania rodziców przez ubezpieczonego „żywiciela” (zstępного), gdy rodzice dysponowali i dysponują środkami niezbędnymi do samodzielnego utrzymania się i zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Sąd Okręgowy podziela także pogląd zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 2 października 2007 r. (sygn. akt III AUa 560/07) oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 kwietnia 2016 r. (sygn. akt III AUa 1156/15) zgodnie z którym sformułowanie "przyczyniał się do ich utrzymania" winno być rozumiane w ten sposób, że do spełnienia zawartej w nim przesłanki prawa do renty rodzinnej wystarczające będzie wykazanie, choćby częściowego, pozostawania na utrzymaniu zmarłego. W sformułowaniu tym nie chodzi więc o to, że rodzice wymagali pomocy ze strony swego dziecka, lecz o to, czy pomoc ta była im faktycznie udzielana.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości , że pomoc, jakiej wnioskodawczyni udzielał jej zmarły syn, **była niezbędna dla jej funkcjonowania** , a co istotne , **nie posiadała ona żadnych innych środków utrzymania.**

Wobec powyższego Sąd podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz K. M. (1) kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Od 1 stycznia 2016 roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. (Dz. U. z 2015 roku , poz.1800 z późn. zm.). Zgodnie z treścią §21 ww. rozporządzenia do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego należało zatem ustalić na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz.461 z późn. zm.)

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.
2. Wypożyczyć pełnomocnikowi ZUS akta rentowe zobowiązując do zwrotu w razie złożenia apelacji.

S.B.